

Lärarmaterial

La bohème

Opera i fyra akter av Giacomo Puccini (1858–1924).

Libretto Luigi Illica och Giuseppe Giacosa efter Henri Murgers roman.

Sjungs på italienska med svensk och engelsk översättning på textmaskin.

Dirigent GIORDANO BELLINCAMPI

Regi, originaluppsättning MAX WEBSTER Regi, iscensättning JOACHIM OTTOSSON

Scenografi och kostymdesign FLY DAVIS Koreografi, originaluppsättning ANN YEE

Koreografi, iscensättning SARA SUNESON

Ljusdesign, originaluppsättning JACK KNOWLES

Ljusdesign, iscensättning ANNA WEMMERT CLAUSON

Medverkande

Mimi MATILDA STERBY

Rodolfo ADAM FRANDSEN

Marcello ORHAN YILDIZ

Musetta SOFIE ASPLUND

Colline KRISTOFFER TÖYRÄ

Schaunard KRISTIAN LINDROOS

Benoît DANIEL RALPHSSON

Alcindoro IVAN DAJIC

Parpignol CHRISTOPHER NAPIER

GÖTEBORGSOPERANS KÖR

GÖTEBORGSOPERANS ORKESTER

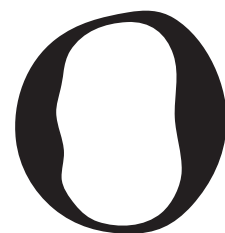
GÖTEBORGSOPERANS BARNKÖR

STATISTER

Skolföreställning 28 jan. 2026

GöteborgsOperan, Stora scenen

Föreställningen är ca 2 tim och 30 min, inkl. 1 paus (30 min.).

Om *La bohème*

Den italienske tonsättaren Giacomo Puccinis opera *La bohème* hade urpremiär i den italienska staden Turin år 1896. Den blev snart en av världens mest älskade operor. Berättelsen bygger på Henri Murgers bok *Scènes de la vie de bohème* och skildrar fyra unga konstnärers liv i Paris. Operan följer deras kamp för konsten, vänskapen och kärleken i en vardag präglad av fattigdom och frihetslängtan. I centrum står kärlekshistorien mellan poeten Rodolfo och sömmerskan Mimì. När Mimì blir sjuk får livet ett nytt allvar. Sjukdomen märks även i musiken – hennes melodier blir avbrutna av hosta, andnöd och oro.

La bohème är ett exempel på den italienska verismo-traditionen: en form av naturalism där operan speglar människors vardagsliv, det vill säga inte myter, sagor eller rika människors intriger. Men *La bohème* är inte bara tragik. Den är också full av humor och värme.

I GöteborgsOperans uppsättning är handlingen förlagd till 1970-talets Paris – en tid med stora sociala förändringar, studentrevolter och konstnärlig frihetskamp.

Puccinis känsla för tajming och tårar

Giacomo Puccini skrev starkt berörande operor med realistiska karaktärer som lever vardagliga liv. Hans mest kända operor är *La bohème*, *Tosca*, *Madame Butterfly* och *Turandot*.

Puccini har en enastående känsla för tajming och som ingen annan kan han få sin publik att gråta. Ett knep han använder sig av i tragiska scener är att han låter publiken inse det hemska innan karaktären på scenen förstår vad som hänt – något som ofta görs även i filmens värld. Det är med andra ord ingen slump att Puccinis musik ofta används som filmmusik. Den smäktande arian "O mio babbino caro" (från operan *Gianni Schicchi*) förekommer till exempel ofta. Den ingår bl.a. i soundtracket till *Ett rum med utsikt* och framförs också i tv-serien *Downton Abbey*. En mer udda variant finns med i *Mr Beans semester* där Rowan Atkinson framför en oförglömlig playback-version.

En av Puccinis mest kända arior, "Nessun dorma", finns med i filmer och tv-serier som *Mission Impossible – Rogue Nation*, *The Crown* och *Luther*. Arian är också en ikonisk fotbollshymn sedan tenoren Luciano Pavarottis version användes som signaturmelodi för BBC:s bevakning av VM i fotboll 1990 i Italien. Sedan dess förknippar många "Nessun dorma" med stora mästerskap.

Förbered operabesöket

Handlingen

- Gå igenom vad operan handlar om. Handlingen finns på sid. 4.
- Ta del av text, filmklipp och foton på föreställningssidan på opera.se.
- Gå igenom GöteborgsOperans [information om skolbesök](#).

Ta reda på

- Vem var Puccini?
- Vad är opera?
- Hur skiljer sig opera från musikal och teater?

Läs regissörens text. (s. 5)

Samtala om

1. Regissören skriver att *La bohème* handlar om unga människor som lever i nuet, som om det inte fanns någon morgondag. Vad tänker du när du hör den beskrivningen?
2. Vad innebär det att vara "ung och förälskad"? Vilka förväntningar har vi på ungdomstiden – och hur skildras den i dagens filmer, serier eller musik?
3. Regissören jämför Mimìs död med slutet på ungdomens bekymmerslöshet. Vad tror du han menar med det? Går det att koppla till något du själv upplevt?

Läs dirigentens text (s. 6)

Samtala om

1. Enligt dirigenten är operan ett verk på minst två nivåer: teknik och känsla. Vad tror du att han menar med det?

Efter föreställningen

Analys och reflektion

1. Vilken scen berörde dig mest?
2. Hur fungerade musiken tillsammans med scenografi och kostym?
3. Kände du igen dig i någon av karaktärerna? Kunde du känna med dem?
4. Hur skildrades känslan av frihet, glädje och oro i föreställningen? Kände du igen något från dina egna erfarenheter?
5. Operan slutar med att Mimì dör. Hur påverkar det din upplevelse?
6. I sin programtext frågar regissören ”Kan man någonsin återvända till vår ungdoms naivitet och passion?” Vad tycker du? Kan man det?
7. Fanns det något i scenografin, musiken eller sånginsatserna som förstärkte känslan av att karaktärerna lever fullt ut, som regissören säger? Beskriv.
8. Om operan hade utspelat sig idag – hur skulle du vilja att den såg ut? Vilka teman skulle vara viktigast att lyfta?
9. Dirigenten säger i sin programtext att *La bohème* handlar mycket om känslor, men att det också är en rolig opera – nästan som en komedi. Hur hänger det ihop med de tragiska ögonblicken? Har du sett något annat verk där det sorgliga och det humoristiska blandas?

Skrivövningar

1. Välj ett ställe i operan. Skriv ett brev om det som händer från Mimì till Rodolfo, eller från Rodolfo till Mimì.
2. Skriv en recension av föreställningen.

Fördjupning

1. Lyssna på ett utdrag ur arian ”Che gelida manina” som Rodolfo sjunger i början av *La bohème*. (Finns på streamingtjänster.)
Samtala om texten nedan.
2. Jämför *La bohème* med moderna skildringar av unga i utanförskap (t. ex. filmer, serier, romaner).

Che gelida manina

Che gelida manina!
Se la lasci riscaldar.
Cercar che giova?
Al buio non si trova.
Ma per fortuna
è una notte di luna,
e qui la luna
l'abbiamo vicina.

Aspetti, signorina,
le dirò con due parole
chi son, che faccio,
come vivo. Vuole?

Chi son? Chi son?
Sono un poeta.
Che cosa faccio? Scrivo.
E come vivo? Vivo.

In povertà mia lieta
scialo da gran signore
rime ed inni d'amore.
Per sogni e per chimere
e per castelli in aria
l'anima ho milionaria.

Talor dal mio forziere
ruban tutti i gioielli
due ladri: gli occhi belli.

V'entrar con voi pur ora
ed i miei sogni usati
e i bei sogni miei
tosto si dileguar!

Ma il furto non m'accor-
ra, poiché vi ha preso
stanza la dolce speranza!

Or che mi conoscete,
parlate voi — deh,
parlate!
Chi siete?
Vi piaccia dir!

Så kall ni är om handen

Så kall ni är om handen,
låt mig få värma den.
Vad tjänar det till att
leta? Vi hittar ingenting
här i mörkret.
Men som tur är har vi
månken, och snart
lyser månen här inne.

Vänta lite, så ska jag
berätta lite grand om
vem jag är, vad jag gör,
hur jag lever. Får jag?

Vem jag är? Jag är poet.
Och vad gör jag?
Jag skriver. Och hur
lever jag? Jag lever.

Jag är fattig, men slösar
på rim och kärleks-
dikter, som vore jag
en rikeman. Jag är
miljonär på drömmar,
fantasier och luftslott.

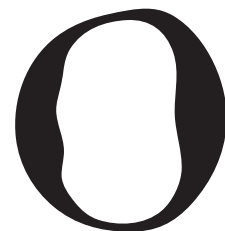
Men nu har två vackra
ögon stulit alla mina
skatter.

När jag är nära er blir
jag berövad
alla mina fantasier och
drömmar.

Men denna stöld är inte
av ondo. I stället har jag
återfått hoppet.

Nu när ni känner mig,
kan ni väl
tala om vem ni är.
Har ni något emot det?

övers. Ulla Dahlbäck Hägglund

Handlingen

Akt I

Julafton. Det är kallt i Marcellos och Rodolfo's vindsvåning. Rodolfo är sur, han har skrivkramp. Marcello får inte till sin målning. Colline kommer, också han är på dåligt humör över det kalla vädret. Ingen har pengar och utsikterna inför julen ser dystra ut. När Schaunard dyker upp stiger stämningen. Han har tjänat ihop lite pengar på att undervisa en engelsk lord i musik. Han har med sig vin, delikatesser och cigarrer.

Hyresvärden Benoît kommer för att inkasera hyran. Med vin, smicker och det faktum att de sett honom med en kvinna som inte är hans fru, lyckas vännerna bli av med honom. De ger sig av för att fira jul i Quartier Latin – utom Rodolfo som stannar hemma för att skriva. Grannen Mimì knackar på dörren. Hennes ljus har slocknat och hon ber om eld. Mimì tappar sin nyckel och Rodolfo och hon letar efter den i mörkret. När deras händer rör vid varandra stannar tiden. Men vännerna ropar nere från gatan och snart bestämmer sig Rodolfo och Mimì för att göra dem sällskap på Café Momus.

Akt II

Senare samma kväll. Julruschen är igång. Kommers och girighet frodas. Resten av Schaunards pengar ska spenderas på stämningen Momus. Rodolfo köper en mössa till Mimì och presenterar henne för vännerna, som retar honom.

Marcellos f.d. flickvän, Musetta, anländer med sin nye älskare och beskyddare Alcindoro. Marcello rasar av svartsjuka. Musetta har dock redan tröttnat på Alcindoro och flirtar med Marcello som försöker stå emot, men misslyckas. Vännerna lurar Alcindoro att betala notan och drar sedan ut i gatuvimlet där militärens musikkår firar jul.

PAUS ca 35 min. Välkommen ut i foajén.

Akt III

Några månader senare. Ruset är borta och förälskelsen har bytts mot gräl. Marcello och Musetta jobbar på en sylta för att kunna tjäna lite pengar och leva tillsammans.

Mimì söker upp Marcello och berättar att hon och Rodolfo har lämnat varandra igen. Hon ber Marcello att hjälpa henne att verkligen bryta upp den här gången. Förhållandet är omöjligt på grund av Rodolfo's oresonliga svartsjuka. Marcello berättar att Rodolfo har sökt upp honom, men Mimì vill inte träffa honom. Från sitt gömställe hör hon de två vännernas samtal.

När Marcello förebrår Rodolfo skyller han först på Mimì's "koketteri", men så kryper hans ångest fram; Mimì är döende och han vet inte vad han ska göra. Mimì, som har hört allt, ger sig till känna och försöker ännu en gång göra slut. Men medan Marcello och Musetta grälar bestämmer Rodolfo och Mimì att de ska bryta upp till våren istället.

SITTPAUS. Sitt kvar i salongen.

Akt IV börjar snart.

Akt IV

Det är vår och framtidstron föds på nytt. Marcello och Rodolfo säger sig ha glömt Musetta och Mimì. Schaunard och Colline har skaffat lunch. Den är så påver att alla tappar matlusten. De försöker hålla humöret uppe med fånerier, ironi och skämt. Musetta kommer instörtande och med sig har hon en dödsjuk Mimì. Mimì vill träffa sin älskade en sista gång. Vännerna går för att hämta hjälp. Rodolfo och Mimì lämnas ensamma, och minns sin lyckliga tid tillsammans.

Vännerna återvänder med medicin och löfte om att en läkare är på väg. Men det är för sent. Mimì dör och Rodolfo inser att hon var hans livs kärlek. ■

Den svindlande glädjen i att leva fullt ut

av MAX WEBSTER, regissör

Jag fyllde trettiosju år vintern -20 då vi repeterade den här uppsättningen första gången – ungefär lika gammal som Puccini var när han skrev *La bohème*. Jämförelsen slutar där, men det fick mig att tänka på att trettiosju är en märklig ålder, för även om du ännu inte uppnått medelåldern kan du inte heller längre kalla dig ung. Kanske kan denna ålder bäst beskrivas som slutet på ungdomen, den del av livet där vi måste finna oss i att vi åldras, finna oss i att växa upp. Det är naturligtvis ämnet för Puccinis opera – det ögonblick då vi först inser hur den här världen verkligen är beskaffad, och vi plötsligt oåterkalleligen inser att livet inte är någon lek, att våra handlingar får konsekvenser och att vi inte är unga längre.

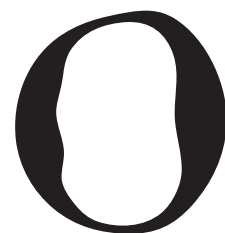
Berättelsen handlar om några vänner som alla är aspirerande konstnärer. Puccini bjuder in oss att umgås med dem och ingå i deras familj. Mycket lite händer. I akt I möter Rodolfo Mimì, i akt II går de ut för att äta middag och i akt III gör de slut. De lever i nuet; de smiter från att betala hyran genom att lura hyresvärdens, påbörjar eller avslutar relationer på ett ögonblick och lämnar en restaurang utan att betala notan. Vi älskar att se dem leva, gläds åt deras passioner, deras bekymmerslösa upptåg och deras oskuldsfullhet. Det känns som om vi har bjudits in till den där festen vi alltid drömde om att vår studenttid skulle vara. Så dör Mimì i akt IV.

I vår uppsättning är operan förlagd till början av 1970-talet, strax efter de stora studentprotesterna i Paris 1968. Puccini och hans medarbetare skrev verket i slutet av 1800-talet och byggde librettot på en populär roman av Henri Mürger, *Scènes de la vie de bohème*, som handlar om studentlivet i Paris och utspe-

lar sig femtio år tidigare. I vår uppdatering försöker vi åstadkomma en liknande reaktion som den *La bohème* måste ha framkallat hos sin ursprungliga publik: en berättelse om studenter för ett halvt sekel sedan, förlagd till en värld som många människor i publiken minns, men som nu känns lite suddig och nostalgisk. Paris på 1970-talet var också fylld till bristningsgränsen av politiska idéer och studentrevolter, och min förhoppning är att den nya uppsättningen också ger liv åt och synliggör studenternas politiska och konstnärliga längtan efter revolution.

Till sist är det en opera om kärlek. Hur kärleken oväntat uppenbarar sig i våra liv, hur den rycker upp oss med rötterna, förändrar och förvandlar oss, och hur den kan slita våra hjärtan itu. I slutet av operan håller Rodolfo den döda Mimì i famnen. Hans oskuld har gått förlorad – hans ungdomstid är förbi. Först när Mimì är döende och allt är för sent inser han att hon var hans livs kärlek. I min fantasi växer Rodolfo upp och blir författaren som skriver de stora dikterna han lovade att göra i början av operan. Ibland tror jag till och med att det går så långt att han förvandlas till Puccini som ser tillbaka på sin studenttid och skriver berättelsen om *La bohème*.

Ingenting kan föra Mimì tillbaka. Vi kan inte återvända till vår ungdoms magiska kungarrike, bohemlivets kungarrike. Kanske existerade det aldrig på riktigt? Men under ett par timmar påminner *La bohème* oss om hur det är att vara ung och förälskad, om den virvlande passionerade och svindlande glädjen i att leva fullt ut. ■

Passionerad perfektion som passar alla

berättat för **PERNILLA KARLSSON**

”Det är en ynnest att få umgås så mycket med Puccinis musik som jag har gjort genom livet. Han har faktiskt funnits med sedan barndomen. Min mor undervisade i teaterhistoria i Rom, och ett av hennes specialområden var operalibretton.

La bohème var en av de allra första operor jag dirigerade. Sedan dess har jag gjort den massor av gånger, säkert fler än 150, i sex eller sju olika uppsättningar. Det är ju så det fungerar – har du lyckats genomföra ett verk utan katastrofalt resultat så blir du erbjuden att göra det igen. Eller så förutsätter folk att du kan hantera liknande musik. Vilket egentligen är totalt fel. Den som har dirigerat *La bohème* får kanske erbjudande om att arbeta med Verdis *La traviata* – som är fantastisk men kräver ett annat arbetssätt. Puccinis geni omfattar många delar, men en av de viktigaste är förmågan att gestalta stämningar och känslor. Hans musik förändras, den svänger hit och dit, även om det hela tiden finns en stadig ström i botten. Verdi, däremot, han har en plan. Hans musik är också känslösam, men organiserad.

Puccini har en hantverksskicklighet som jag älskar. Man måste nog säga att *La bohème* är perfekt. Allt är i balans, det finns inte en not för mycket eller för lite. Det är inte som i exempelvis Wagners *Tristan och Isolde*, som Puccini var inspirerad av. Det härliga med det verket är att där är det alldeles för mycket av precis allting. Nej, Puccini är ren perfektion och det är underbart – även om jag med åren börjat tycka att det kan bli lite för städat ibland.

I Italien kallar vi opera för *opera lirica*, fokus ligger på det lyriska. Och trots att jag är musiker betraktar jag opera i första hand som text. Det är poesi med musik. *La bohème* har ett fantastiskt libretto. Det är koncentrerat och,

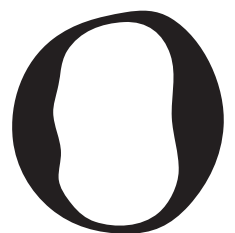
inte minst, kort. Som Rodolfo säger i akt 1 när han använder delar av sitt manuskript till att hålla i liv i elden: ”Att skriva kort är en dygd.” Jag tror att Puccini skulle ha skrivit under på det. Den dramaturgiska bågen är tydlig och har allt från den stadiga känslan av vart historien är på väg till vändpunkterna som får publiken att tappa andan. Strukturen är inte så olik vår tids tv-serier.

Puccinis känslighet för karaktärernas psykologi gör *La bohème* ständigt aktuell. Han är fenomenal på att skapa undertext, ger känslomässiga ”hintar” men kommer aldrig med pekpinnar. Och så har han en enastående talang för det melodiska, vilket är viktigt i italiensk opera. Dessutom var ju konstformen på 1800-talet en kommersiell verksamhet. För att kunna betala hyran var du tvungen att skriva melodier som fastnade hos folk. *La bohème* är också rolig, jag betraktar den faktiskt som en komedi. Bortsett från den korta duetten mellan Rodolfo och Marcello i akt 3 och det tragiska slutet präglas alltihop av lättsamhet.

Anledningen till att verket fortfarande spelas så mycket är att det kan upplevas på olika nivåer. Är du tio år och besöker operan för första gången älskar du andra akten, där det är fart och fläkt och militärorkester. I tonåren är det omöjligt att inte gripas av passionen i historien och musiken. Den erfarna operabesökaren kan gå mer på djupet: Vad är det egentligen som händer i verket? En rolig sak att lyssna efter är Puccinis smarta sätt att berätta att Rodolfo och Mimí är själsfränder. När Rodolfo sjunger sin berömda aria på en enda ton är den ett eko av Mimís sätt att tala med honom tidigare. Slingan återkommer genom hela verket, och jag tycker att Puccini redan under operans första minuter berättar att de

båda hör samman - de talar samma språk.

För dirigenten är *La bohème* en utmaning på minst två nivåer. Den första är tekniken, helt enkelt handrörelserna. Musiken förändras hela tiden och du måste vara snabb, både i tanke och händer. Det är som att ständigt köra i den snabba filen på motorvägen. *La bohème* är inte musik som lämpar sig för anarki. Allt utvecklas i ett rasande tempo, och om vi förlorar oss i detaljer går helheten förlorad. Den andra nivån är tolkningen. Här kan man gå åt två håll. Antingen följer man Puccinis tydliga anvisningar, vilket är ett hårt jobb för det finns väldigt många, eller så förhåller man sig friare och koncentrerar sig på det övergripande. För egen del var jag förr mer intresserad av de stora dragen, men ju äldre jag blir, desto mer lockar det att tillsammans med sångare och musiker försöka arbeta fram den färg som Puccini så vackert skrivit in i partituret.” ■

Till läraren

Välkommen till GöteborgsOperan!

Vi är så glada över att du och dina elever kommer till oss.

Vi har lång erfarenhet av att möta barn och ungdomar som tar del av scenkonst.

För oss är det mötet något av det viktigaste med vår verksamhet. Vi är måna om att ert besök hos oss blir så bra och givande som möjligt.

Här följer tips, information och riktlinjer som vi hoppas underlättar ert besök.

Förbered besöket

Vår erfarenhet är att publik som är förberedd får mer ut av föreställningen. Det gäller förstås även skolelever.

Två veckor innan besöket skickar vi ut lärmaterial om uppsättningen. Använd gärna det som stöd i förberedelsearbetet.

Det viktigaste är att eleverna vet vad de ska se, vilken genre det är, hur lång föreställningen är och om paus ingår. Du och eleverna behöver även känna till förhållningsreglerna som vi har samlat här.

Kom i tid

Kom senast 15 minuter innan föreställningen börjar. Då hinner ni hänga av er i garderoben och hitta era platser i salongen.

Väskor och ytterkläder

Lämna väskor och ytterkläder i våra garderober. Det är kostnadsfritt. Handväskan får du ta med dig in i salongen. Det är ganska trångt i salongen så jackor och väskor är i vägen om vi behöver utrymma.

Mat och dryck

Godis, mat eller dryck är inte tillåtet att ha med sig in i salongen. Däremot får ni gärna äta medhavd mat, godis och dryck i foajén före eller efter föreställningen.

Sprid ut er i salongen

Lärare ska sitta mitt bland sina elever i salongen – det skapar lugn och ni kan svara på frågor. Är ni flera lärare så sprid ut er.

Mobilerna då?

Det är inte tillåtet att fota, filma eller ta upp ljud under föreställningen. Mobilerna ska vara avstängda. Ljuset från skärmarna stör andra i publiken och artisterna på scenen. Däremot får ni gärna fota och filma applådtacket.

Reaktioner

Vi tycker om att få reaktioner på våra föreställningar. Vi är vana vid applåder, utrop, kommentarer, skratt och tårar. Samtidigt värnar vi om att alla får en bra upplevelse – så väl övrig publik som artisterna på scenen. Om elevers uttryck går över gränsen kommer vår personal att agera. Vi utgår ifrån att du som lärare hjälper oss med det.

Gå ut under föreställning

Vi ser helst att ingen lämnar sin plats under pågående föreställning, men vi vet också att det kan finnas flera anledningar till att man ibland måste. Om du vet att du eller någon elev kommer att behöva lämna salongen under föreställningen, prata med våra värdar innan ni går in i salongen.

Paus

Pausen brukar vara ca 30 minuter. Några minuter innan föreställningen börjar igen ropas det ut i högtalarna att det är dags att ta plats i salongen. När det är fem minuter kvar av pausen ringer värdarna i en klocka. När föreställningen börjar stängs dörrarna till salongen.

Tillgänglighet

Samlad information som gäller tillgänglighet finns på GöteborgsOperan på opera.se/tillganglighet. Vill du förbereda er på GöteborgsOperans fysiska miljö finns bilder och information i vår Tillgänglighetsdatabas.

Har du frågor eller önskemål som rör tillgänglighet är du varmt välkommen att kontakta oss – antingen via din kontaktperson eller enligt nedan.

Kontakt

Om du som lärare behöver mer information om våra föreställningar eller hur ett besök går till är du varmt välkommen att höra av dig. Vi hjälper gärna till.

Mejla till gruppbiljetter@opera.se eller ring 031-13 13 00.

Så här tar ni er hit

Just nu har både Göteborgs Stad och Trafikverket projekt i området som påverkar framkomligheten för alla trafikanter och ger en förändrad restid och framkomlighet även för gående. Var ute i god tid!

Alldeles intill operahuset finns busshållplatsen Operan och inom kort avstånd även buss- och spårvagnshållplatsen Lilla Bommen. Älvsnabben har också ett stopp nära oss. Både Nils Ericssons bussterminal och Centralstationen ligger på ca 10 minuters gångavstånd.

